

فارسی عمومی

تالیف

غلامرضا هاتفی

سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی

۱۳۹۰

سرنامه	هاتفی، غلامرضا، ۱۳۵۷-
عنوان و نام پدیدآور	فارسی عمومی / غلامرضا هاتفی.
مشخصات نشر	تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری	۲۱۶ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۱۰۲-۱۶۶-۴ :
وضعیت فهرست نویسی	فیا :
موضوع	ادبیات فارسی- مجموعه ها
شناسه افزوده	سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی
رده بندی کنگره	۱۳۸۹ : ۲۱۷/۰۳/۴۰۰ PIR
رده بندی دیویی	۸۱۰/۸ :
شماره کتابشناسی ملی	۲۲۰۷۸۲۳ :

فارسی عمومی

تألیف: غلامرضا هاتفی

ناشر: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی- جهاد دانشگاهی واحد یزد

چاپ: اول - ۱۳۹۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۳۵۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۰۲-۱۶۶-۴

حق چاپ و نشر محفوظ است.

سازمان انتشارات

نشانی سازمان انتشارات: تهران، خیابان انقلاب اسلامی، خیابان فخررازی، خیابان شهدای ژاندارمری، پلاک ۷۲، تلفن: ۶۶۹۵۲۷۲۶

مرکز پخش:

تهران، خیابان انقلاب، بین فلسطین و چهارراه ولیعصر، جنب مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران، تلفن: ۶۶۴۸۷۶۲۵-۶

پست الکترونیکی: info@isba.ir

پایگاه اطلاع‌رسانی: www.isba.ir

فهرست مطالب

۱۳	مقدمه
۱۷	سوره الفاتحه
۱۷	به نام خداوند جان و خرد
۱۷	سرای سپنج
۱۸	قبله روی
۱۹	میوه تلخ
۱۹	قصه خلق آدم
۲۱	ابر بهشتی
۲۲	آغاز نظم شاهنامه
۲۲	جولان زلف
۲۲	شیر و زنجیر
۲۳	شبی تاریک و آلوده به قطران
۲۴	بیعت با امام رضا(ع)
۲۶	سپیل
۲۷	دوبیتی های بابا طاهر
۳۸	رباعیاتی از خیام
۳۸	پیشگویی خیام
۳۹	عشق و ایمان

۴۰	 نهال خدا
۴۲	 نامه‌نگاری (۱)
۴۲	 داستان پیر خشت‌زن
۴۳	 خطبه زنا شوهری
۴۴	 حقوق مسلمانی
۴۷	 نامه به سلطان
۴۹	 در مدح رسول الله (ص)
۵۰	 قصه قبیله
۵۱	 عشق و
۵۱	 من قرص آفتابم
۵۲	 یخ فروش نیشابور
۵۲	 من میوه دار حکمتم
۵۳	 پاکبازی
۵۳	 یک گام فراتر
۵۴	 مرد شریف
۵۴	 بهترین مردم
۵۵	 کمال خرد مرد
۵۵	 حکایت
۵۶	 گدایی، گدایی است
۵۶	 سرگذشت عارفان
۵۶	 رابعه عدویه
۵۷	 بایزید بسطامی
۵۷	 جنید بغدادی
۵۷	 ریشه بی ذوقی
۵۸	 نقصان عشق
۵۸	 دوست پرست
۵۹	 شرط عشق

۶۰	لحسا.....
۶۲	اصفهان.....
۶۳	داستان بوزنگان و مرغ نادان.....
۶۴	کشتگان از.....
۶۵	آرزوی باغ و گلستان.....
۶۷	ای عاشقان.....
۶۸	کودک حلوا فروش.....
۷۰	مرگ مولانا.....
۷۲	منازعت چهار کس.....
۷۲	گل‌هایی از گلستان.....
۷۶	نامه‌نگاری (۲).....
۷۷	در رحمت.....
۷۸	در فضیلت خاموشی.....
۷۹	از مجالس سعدی.....
۸۱	مادر خور تو هیچ نکردیم ربتا.....
۸۵	نظر کیمیا.....
۸۶	عالمی دیگر نباید ساخت.....
۸۷	لطف شما.....
۸۸	گل بی‌خار.....
۸۹	میوه تلخ.....
۸۹	گفتگوی انوشیروان با بزرجمهر.....
۹۰	رباط کهن.....
۹۱	نیشخند هایی از عبید.....
۹۳	آینه پرست.....
۹۴	رشادت و شهادت شیخ نجم الدین کبری.....
۹۵	بی‌عشق، هرگز.....
۹۶	بداند و نداند.....

۹۶	نقد رفتار
۹۷	توقع از دونان
۹۷	بار آسان
۹۸	خطاط
۹۸	ره می‌کده
۹۹	یادروی تو
۱۰۰	در منقبت امام رضا(ع)
۱۰۰	نکوهش از مه کار زشت
۱۰۰	عرب شتر گم کرده
۱۰۱	عملی ناروا
۱۰۱	همت بلند دار
۱۰۱	خرسندی
۱۰۲	زلف پریشان
۱۰۳	نان گرم و بورانی
۱۰۳	از گوشه بامی که پریدیم پریدیم
۱۰۴	ارث پدر
۱۰۵	بیا ساقیا
۱۰۶	سلیمان کربلا
۱۰۷	نوگل خندان
۱۰۷	به فریاد من برس
۱۰۸	فکر شنبه
۱۰۹	تک بیت هایی از صائب
۱۱۱	نامه امیرالمومنین به عثمان پسر حنیف
۱۱۳	نامه نگاری (۳)
۱۱۳	فرخنده یادی از نوح
۱۱۵	حجله حسن
۱۲۰	آن پادشا که مال رعیت خورد گداست

۱۲۱	 لطف حق
۱۲۳	 سرگذشت نمرود طاغی
۱۲۴	 پیام اقبال لاهوری
۱۲۴	 جلوۀ جانانه
۱۲۵	 آفتاب پرست
۱۲۶	 مسلمانانی شیخ شهر
۱۲۷	 نامه به یکی از دوستان
۱۲۸	 مدیر مدرسه
۱۳۱	 بوستان و حکمت عملی
۱۳۲	 نامه نگاری (۴)
۱۳۳	 جایگاه شعر فارسی
۱۳۵	 ای زبان فارسی
۱۳۷	 جاه و جلال علی (ع)
۱۳۷	 عقاب
۱۴۰	 سؤال از مولانا
۱۴۰	 اقبال لاهوری
۱۴۲	 حربۀ تفرقه
۱۴۴	 دریچه ها
۱۴۴	 در شمار عشق بازان
۱۴۵	 نصیحت به پسر
۱۴۶	 چیست دنیا؟
۱۴۷	 عهدنامه امیرالمومنین به مالک اشتر
۱۵۰	 پیام نسیم
۱۵۰	 تقدیم به سالار شهیدان
۱۵۱	 اثنی عشر
۱۵۱	 سپید رود
۱۵۴	 آیا مولوی با سعدی دیدار داشته است؟

۱۵۶	عشق وطن
۱۵۷	مناعت طبع
۱۵۷	تشریف قبول
۱۵۹	در مرثیه سید الشهداء
۱۵۹	به تو می‌اندیشم
۱۶۱	اشکی در گذرگاه تاریخ
۱۶۲	فدای چشم مست
۱۶۳	نگاهی به سپهری
۱۶۴	پیر خرد
۱۶۵	دردری
۱۶۶	باده‌خواری که عارفی بنام شد
۱۶۷	حافظ و مکتب رندی
۱۶۹	گیلا پزان
۱۷۰	خیام پیر نیشابور
۱۷۲	ظَلّ هما
۱۷۲	نامه نگاری (۵)
۱۷۳	و پیامی در راه
۱۷۴	زبان نگاه
۱۷۵	شمع شدی شعله شدی سوختی
۱۷۶	مَثَل
۱۷۶	ثانیه‌های زلال
۱۷۷	کویر
۱۷۹	کویر از همه جز عاشقی فراموشی است
۱۸۱	ماهی زلال پرست
۱۸۱	عذاب تنهایی
۱۸۱	گوهر فروش
۱۸۳	پیام به انشتین

۱۸۴	گل می ریخت
۱۸۵	حریفان
۱۸۶	مرگ قو
۱۸۶	شراب
۱۸۷	فارسی شکر است
۱۹۶	غبطه
۱۹۷	مقصود تویی
۱۹۸	چند ماده تاریخ
۱۹۹	درگذشت آیت الله سید روح الله خاتمی
۱۹۹	اندرز سوختگان
۲۰۱	خورشید مغرب
۲۰۲	این ابتدای سبز
۲۰۳	شاهد نغزبزم عرفان
۲۰۴	ایستگاه تسلیم
۲۰۵	کاخ شوم
۲۰۶	فرخنده یادی از نوح (۲)
۲۰۷	نامه نگاری (۶)
۲۰۷	می کشدم
۲۰۷	چه می کشم
۲۰۹	حسرت همیشگی
۲۰۹	مناجات

به نام چاشنی بخش زبان ها

مقدمه

ارائه درس فارسی عمومی در دانشگاه‌های ما با فرایندهای خاصی رو به روست که دقت نظر در آنها می‌تواند مقدار زیادی از مشکلات بر سر راه این درس بکاهد و استاد و دانشجو را با توفیق بیشتری همراه سازد.

عمده‌ترین مشکلی که دانشجو بر سر راه این درس قرار می‌دهد نگاه او به این درس به منزله درسی است که باید کاستی نمره درس‌های دیگر را جبران کند و یا درسی است که خواهد توانست نمره معدل او را از مشروطی بیرون آورد.

این دانشجو در میان ده‌ها واحد تخصصی رشته خود باید از این درس سه واحدی بیشترین بهره را ببرد و این درس آخرین نقطه تماس رسمی و درسی و دانشگاهی او با متون و دیگر جنبه‌های ادب فارسی به شمار می‌رود که دیگر پس از این باید براساس اندوخته‌های پیشین و سرسوزن ذوقی که دارد کارهای گفتاری و نوشتاری خویش را در اجتماع به پیش ببرد. از میان مسایل مبتلا به این درس می‌باشد.

این نکته نیز شایان ذکر است که برگزاری کلاس فارسی در دانشگاه‌ها تابع شرایط و مقتضیات خاص خویش است. نمی‌توان برای دانشجویان مهندسی، پزشکی، کشاورزی، حقوق، فقه و الهیات به یک شیوه درس را برگزار کرد و به یک اندازه از سر فصل‌ها و عنوان‌های مرسوم ادبی برایشان گفت.

سه واحد درس فارسی عمومی فرصتی است که هر دانشجوی (غیر از رشته ادبی) به عنوان درس، با ادبیات همراه است. این آخرین فرصت باید آن چنان شیرینی داشته

باشد که دانشجو مطالعه آثار ادبی را تداوم بخشد. در این راستا استادان بزرگ ادب مجموعه‌هایی را فراهم آوردند که باید گفت:

«آفرین بر دست وبر بازویشان»

در ارائه متون نظم و نثر هم نظر نگارنده بر این بوده است که درس‌ها به گونه‌ای تنظیم شود تا برای حدود بیست و دو جلسه دوساعتی کافی باشد و استادان محترم بتوانند برخی از دروس را در کلاس شرح و بیان نمایند و بعضی از متون نظم که نسبتاً ساده و یا نثر امروزی است به عهده دانشجو گذارند تا وی از این رهگذر بتواند با آشنایی به نثر شیوای امروزی الگویی در زمینه نگارش به دست آورد.

اما آن چه که در این کتاب فراهم آمده حاصل تجربه چندسال اخیر نگارنده در تدریس فارسی دانشگاهی است در این مدت بنده این تو فیق را داشته که با دانشجویان رشته‌های مختلف این درس را داشته باشد و معمولاً هر نیم سال پیشنهادهای کتبی و شفاهی دانشجویان را گردآوری کرده وبر اساس آن به تنظیم و ارائه چنین مجموعه‌ای اقدام کرده است.

نکته دیگر این که شیوه بنده در تدریس فارسی عمومی این بوده که هر ترم برای تدریس کتاب‌های فارسی عمومی مختلف که در بازار است از استادان بزرگ انتخاب و به دانشجو معرفی نموده و به قول شاعر:

یک قصه بیش نیست غم عشق و وین عجب

کز هر زبان که می‌شنوم نامکرر است

مطالب نثر هر کتاب را دستچین کرده و در این مجموعه فراهم نموده است و در واقع این وجیزه عصاره چند فارسی عمومی است. مطالب کتاب با این دیدگاه گردآوری شده است که بتواند جرعه‌ای از آن جاری زلال را به کام دانشجویانی که برای آخرین بار با درس ادبیات سرو کار دارند خوش سازد و آنان پس از این نیز کامی از دریایی - که نهنگان لجه آشام را سیری نداده است - تر کنند.

امید آن که دوستان و همکاران عزیز با نظری پاک و خطا پوش بر اوراق این صحیفه نظر کنند و کاستی‌هایی که بی‌شک در آن فراوان است گوشزد نمایند و به قول خواجه اهل راز، حافظ شیراز:

همتم بدرقه راه کن ای طایر قدس که دراز است ره مقصد و من نو سفرم

حسن ختام را ابتدا به درگاه حضرت حق سر تسلیم فرود می‌آورم که توفیق رفیق راه نمود تا کتاب را به زیور طبع آراسته گردد و خود را رهین الطاف بی‌شائبه استادان سخن‌سنج و گرامی ارج آقایان می‌دانم که جانب اهل وفا را نگه داشتند. همچنین از جناب آقای شرافت رئیس جهاد دانشگاهی استان یزد و آقای منصور دهقان رئیس جهاد دانشگاهی واحد شهر اشکذر که در چاپ کتاب مرا همراهی نموده اند تشکر و قدردانی می‌نمایم.

و بر خود واجب می‌دانم از کلیه عزیزانی که در این امر همراهی نموده اند سپاسگزاری نمایم.

وما توفیقی الا بالله

www.ketab.ir

سورة الفاتحه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۱)
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۲) الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۳)
مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ (۴) اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ اِيَّاكَ نَسْتَعِينُ (۵)
اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (۶)
صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ
وَلَا الضَّالِّينَ (۷)

ترجمه نخستین سورة قرآن کریم

به نام خدای سزاوار پرستش

۱- آن مهربان به روزی دادن، آن بخشاینده به گناه آمرزیدن.

۲- سپاس و ستایش خدای را سزد، خداوند و مهتر و پروردگار جهان و جهانیان.

۳- آن مهربان به روزی دادن همه خلق را، آن بخشاینده خاص مؤمنان را.

۴- پادشاه روز شمار وقضا و پاداشت.

۵- تو را پرستیم و بس و یاری از تو خواهیم و بس.

۶- نموده می‌دار ما را راه درست و راست و بایسته.

۷- راه آن کسانی که نیکو داشت کردی ایشان را نه راه آن کسانی که خشم گرفتی

بر ایشان و نه نیز راه آن گمراهان.

(قصص قرآن مجید مشهور به سورآبادی، تألیف عتیق نیشابوری، متوفی حدود ۴۹۴ هجری قمری)